

Inventarisatie netcongestie

4 maart 2026

Status van dit document

- Provincies, gemeenten en netbeheerders zijn in de lead op het energiedossier en werken in verschillende samenwerkingsverbanden en programma's aan de aanpak van netcongestie. Dit document is voorbereid door een vertegenwoordigers van provincies, Energieregio's, Amsterdam, (Al)Liander en MRA Directie n.a.v. wens van MRA bestuur geuit op 16 januari 2026 m.b.t. netcongestie.
- Uit de brede afstemming zijn twijfels naar voren gekomen over de meerwaarde van een apart Aanvalsplan Netcongestie vanuit de MRA.
- Dit document is een daarom inventarisatie van wat er speelt, bedoeld als onderlegger voor een gesprek in het MRA bestuur op 20 maart over hoe het bestuur op dit dossier verder wil.

Opdracht van het MRA Bestuur (16-01-2026)

- Zorg in het MRA bestuur over a) het ontbreken van een breed gevoeld gevoel van urgentie (zowel in ons MRA netwerk als daarbuiten) voor het oplossen van de netcongestie en (daaruit volgend) b) het tempo waarin dit onderwerp in de huidige constellatie (het totaal van betrokken (beheer-)organisatie, regel- en wetgeving en afspraken) tot dusver wordt aangepakt. Het bestuur vreest dat ambities op terreinen als woningbouw, transport en economie ernstig in gevaar komen als er niet out-of-the-box en van buiten het huidig systeem wordt geïntervenieerd. In het Bestuur is een aantal interventies genoemd dat zou kunnen bijdragen aan een relatief snelle of tijdelijke verlichting van het probleem, maar die als gevolg van regelgeving, governance, politieke wil of anderszins niet in uitvoering kunnen worden gebracht.
- Het MRA bestuur wil hierin stappen forceren en heeft opdracht gegeven om een Aanvalsplan netcongestie op te stellen dat als basis dient om de problematiek hoger op de politieke agenda te zetten en op korte termijn tot verlichting kan leiden.
- Het MRA bestuur wil samenwerkingspartner van het Rijk zijn, om gezamenlijk uitdagingen aan te pakken en wil met een handreiking komen over wat wij kunnen doen om Den Haag te helpen bij dit probleem (en wat wij dan van het Rijk nodig hebben).

Inhoud van deze inventarisatie

In deze inventarisatie komen de volgende zaken aan de orde:

- Aanleiding en recente ontwikkelingen
- 1. Schets van de urgentie: wat gaat er nu al mis en wat voorzien we voor de komende jaren; consequenties voor de regio en voor Nederland?
- 2. Wat doen wij als regionale partijen al om netcongestie te beperken en waar lopen wij daarbij tegen aan?
- 3. Wat vragen wij en hebben wij als regio nodig van het Rijk?
- 4. De noodzaak van adaptief gedrag

Bijlage 1: Relevante passages uit het Regeerakkoord

Bijlage 2: De acht doorbraken voor betere benutting van het elektriciteitsnet uit het Aansluitoffensief

Bijlage 3: Overlegtafels /-platforms waar netcongestie wordt besproken

Bijlage 4: Overzicht van recente lobby-acties richting Rijk m.b.t. netcongestie

Bijlage 5: Versnellingspakket KGG en TenneT (april 2025)

Aanleiding en recente ontwikkelingen

- 1. Behoeftte aan Aanvalsplan netcongestie is ingegeven door:
 - effect van netcongestie op allerlei doelstellingen
 - gevoel dat urgentie niet door iedereen voldoende wordt gezien
 - het besef dat er veel gebeurt, maar dat het nog niet genoeg is
 - het gevoel dat mogelijke maatregelen worden belemmerd door bijv. regelgeving
- Sinds vergadering van MRA Bestuur op 16 januari:
 - Is het Regeerakkoord 'Aan de slag' gepresenteerd met veel aandacht voor netcongestie (zie ook bijlage 1)
 - Kwam het kabinet, samen met Netbeheer Nederland, werkgevers, ACM en NVDE met een [Aansluitoffensief](#) met acht doorbraken om de wachtlijsten te verminderen (zie bijlage 2). Daarin wordt echter opgemerkt dat in de FGU-regio (Flevopolder, Gelderland en Utrecht) eerst nog grote tekorten in de netcapaciteit moeten worden opgelost voordat maatregelen leiden tot ruimte om nieuwe gebruikers op het net te kunnen aansluiten.
 - Kwam TenneT met de waarschuwing dat zonder krachtige interventies en aanvullende maatregelen een algehele aansluitstop (inclusief kleinverbruikers) dreigt voor de FGU-regio.

Schets van de urgentie

Wat gaat er nu al mis en wat voorzien we voor de komende jaren;

- Overbelasting van het net dreigt. (Gecontroleerde) afschakeling van klanten is daarmee een reële optie.
- In Noord-Holland waren eind 2025 2.200 aanvragen geparkeerd op de wachtlijst (waarvan 600 in Amsterdam). Voor Flevoland was dit aantal ruim 1.100. Op de wachtlijsten staan inmiddels ook politie, brandweer, ziekenhuizen. Kleine bedrijven komen m.i.v. juli ook in de wachtrij voor nieuwe aansluiting. De verwachting is dat de netcongestie nog minimaal 10 jaar duurt. Sommige knelpunten zullen weliswaar op korte termijn worden opgelost, maar anderen pas veel later.
- Plannen voor realiseren van woningbouwopgave, nieuwe kennisintensieve economische activiteiten (zoals High Tech Almere) en de uitbouw van Flevoland tot sleutellocatie via het Nationale Programma Ruimte voor Defensie), staan ernstig op de tocht.
- Bedrijven kunnen niet uitbreiden en verduurzamen. Nieuwe bedrijven kunnen zich niet vestigen. In deelnet Vijfhuizen heeft TenneT besloten om enkele lopende aansluittrajecten met grootzakelijke klanten tijdelijk te pauzeren.
- Alleen al voor Amsterdam geldt dat voor 1600 van de 2000 projecten die tussen nu en 2036 elektriciteit van het net vragen netcongestie een risico vormt. Daarvan zitten er 200 in aanbestedingsfase of dicht tegen realisatie.

Wat doen we al?

- Scherp maken en monitoren wat precies de situatie is via congestiemanagementonderzoek (op 15/1 jl. heeft TenneT een herijking van het [CMO Noord-Holland](#) gepubliceerd). Verdiepend onderzoek naar hoeveel bedrijven hebben genoeg stroom, hoeveel staan op de wachtlijst, hoeveel aanvragen gaan er nog komen?
- Op allerlei regionale en landelijke tafels werken we bestuurlijk en ambtelijk – met ministeries en netbeheerders – aan korte termijn interventies voor het mitigeren van netcongestie en omgaan met schaarste en aan het realiseren van structurele oplossingen in de vorm van verzwaren van E-net (zie bijlage 3 voor overzicht van die tafels).
- Gericht lobbyen bij ministeries en naar de landelijke politiek (zie bijlage 4)
- Provinciale stimuleringsprogramma's voor energiehubs.
- Actieve inzet op mogelijkheden om het bestaande net optimaal te benutten. De mogelijkheden daarvoor – zoals sturen op betere spreiding van stroomverbruik over de dag en slimmer inzetten grootschalige windparken binnen gesloten systemen – lijken echter inmiddels vrijwel uitgeput.
- Inzet op versnelling van locatiekeuze en ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations.
- Invoeren van een netcapaciteitsplafond voor netbewuste nieuwbouw, bijv in Flevoland, dat de maximale gezamenlijke piekbelasting voor nieuwbouwwijken gaat begrenzen.
- Inzet vanuit NOVEX MRA, Omgevingsvisies, Energievisies en pMIEK's op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van elektriciteit en op vormgeven aan energieplanologie.

Waar lopen we als regio tegen aan bij onze inzet?

- Knellende regelgeving (Unesco-regels voor werelderfgoed, regelgeving rondom het aansluiten van afnemers op private netten en gesloten systemen)
- De invoering en beschikbaarheid van nieuwe contractvormen, individueel en collectief, om het net beter te benutten en wachtrij te kunnen helpen, is complex, laat op zich wachten en vraagt veel van alle betrokken partijen.
- Meerkosten van hoogstedelijke inpassing. Zo koopt Amsterdam bv. kavels aan voor vele miljoenen om daar Liander en TenneT te huisvesten ten behoeve van nationale ambities/doelstellingen.
- ACM hanteert sinds kort een nieuw prioriteringskader. Dit helpt in de verdeling van de schaarste, maar gaat wel gepaard met langdurige aanvraagprocedures. Door nieuwe prioriteringskader van de ACM kunnen ook woningen op de wachtlijst komen en gereserveerde capaciteit gefaseerd worden vrijgegeven.
- Ruimtegebrek in onze regio, waardoor het lang duurt om locaties voor stations en trace's aan te wijzen en zodra er locaties zijn gevonden duren vergunningstrajecten vaak lang door toetsing regelgeving, participatie, etc.
- Gebrek aan technisch personeel
- Stikstofproblematiek vertraagt bijv. bouw van elektriciteitsstations en de vergunningen voor (nood)stroomaggregaten voor congestiediensten
- Onvoldoende bekendheid met netcongestie binnen overheden bij bestuurders en beleidsmakers op terreinen als wonen, mobiliteit, economie en ruimtelijke ordening.

Wat hebben wij nodig van het Rijk?

- Aanpassingen in regelgeving en afspraken met het Rijk, over hoe lokaal gerealiseerde grootschalige regelbare opwek perspectief kan bieden om lokale wachtrijen in te korten.
- Meer mogelijkheden om consumenten te verleiden of te prikkelen om het patroon van hun energieverbruik te veranderen (voor FGU extra van belang omdat daar relatief weinig zware industrie is)
- Snelle besluitvorming over aanleg cruciale onderdelen van de energieinfra. Mogelijk kan de aangekondigde Crisiswet daarbij helpen.
- Gezamenlijke inzet op stimuleren van warmtenetten waar dit logisch is en op netneutrale gebiedsontwikkeling om elektriciteitsnet te ontlasten. Noord-Holland is vergevorderd met een verkenning van de mogelijkheden daartoe.
- Structurele uitvoeringsmiddelen voor provincie en gemeente; meer financiële ruimte om specifieke uitdagingen in stedelijke omgeving op te pakken
- Aanscherping van sturing vanuit het Rijk op vestiging van hyperscale datacenters
- Consistente en langjarige landelijke communicatie over gevolgen netcongestie en handelingsperspectief richting inwoners en bedrijven
- Met het rijk werken aan vormgeven van inzet op energieplanologie. Rijk moet haast maken met uitwerken Omgevingsrechtelijk sturen op het Energiesysteem (art 6.12 energiewet)

De noodzaak van adaptief gedrag

- Urgentie van netcongestie wordt breed gevoeld en gesprekken daarover met Rijk, netbeheerders zijn intensief en constructief.
- Mogelijkheden om bestaande net intensiever te benutten lijken inmiddels – zeker voor Noord-Holland Zuid – behoorlijk uitgeput.
- Het is daarom urgent dat de (bestuurlijke) aandacht zich niet uitsluitend richt op het beperken van netcongestie of het versnellen van oplossingen in de energie-infrastructuur. Minstens zo belangrijk is de vraag hoe de MRA zich nu aanpast aan de ontstane situatie. Netcongestie is geen tijdelijk knelpunt meer, maar een structurele randvoorwaarde voor beleid en ontwikkeling. Dit vraagt om adaptief handelen in alle beleidsdomeinen waar energie een bepalende factor is. Concreet betekent dit dat beleidsdoelstellingen mogelijk in tempo of prioriteit moeten worden aangepast, dat energiebesparing een nadrukkelijker plek krijgt en dat op lokaal en regionaal niveau – bijvoorbeeld binnen bedrijventerreinen – actieve afspraken nodig zijn over het gebruik en de timing van energie. Zonder deze adaptieve keuzes komen meerdere beleidsopgaven tegelijkertijd onder druk te staan.

Bijlage 1: Relevante passages uit het Regeerakkoord

“Het aanpakken van de netcongestieproblemen heeft onze hoogste prioriteit. We pakken de meest urgente projecten als eerste aan. De beschikbare netcapaciteit moet ook beter benut worden, door o.a. prikkels in de nettarieven, flexcontracten en energiehubs. Naast de lopende aanpakken en het wetgevingsprogramma “sneller uitbreiden elektriciteitsnet” maken we een Crisiswet Netcongestie, we versnellen daarmee de procedures voor vergunningen en grijpen in als de bouw/aanleg stagneert.

“We willen ervoor zorgen dat nieuwe duurzame elektriciteitsbronnen op een ‘netbewuste’ wijze in het energienetwerk worden ingepast.”

“We blijven vol inzetten op warmtenetten, om zo ook netcongestie te verminderen. Mensen krijgen zo snel mogelijk duidelijkheid of ze een warmtenet krijgen of een andere verduurzamingsoptie. Om de uitrol van warmtenetten te versnellen en voor huishoudens betaalbaar te houden, is de overheid bereid om via een staatsdeelneming binnen de huidige financiële kaders private warmtebedrijven over te nemen en te participeren in nieuwe ontwikkelingen. Op plekken waar een warmtenet niet de meest geschikte oplossing is stimuleren en normeren we, per 2029, de uitrol van hybride, slimme warmtepompen.”

“Voor de leveringszekerheid van elektriciteit introduceren we een capaciteitsmarkt, zodat er altijd voldoende elektriciteit is voor piekmomenten.”

Bijlage 2: De acht doorbraken voor betere benutting van het elektriciteitsnet uit het Aansluitoffensief

1. Verhogen risicobereidheid door een betere afweging tussen betrouwbaarheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid.
2. Optimalisatie van prognoses om te borgen dat netbeheerders uitgaan van de korte termijn verwachtingen van het elektriciteitsverbruik die voor netcongestie relevant zijn.
3. Herziening contractvoorwaarden van flexibele contracten om deze aantrekkelijker te maken
4. Creëren van meer inzicht in flexverwachtingen voor netgebruikers
5. Organiseren van regionale tenders voor flexibele inzet
6. Inzet op flexafspraken met 50 grootste elektriciteitsverbruikers met kansrijk potentieel voor flexibiliteit
7. Inzet op het tot standaard maken van flexibel omgaan met beschikbare transportcapaciteit (flex als norm)
8. Meer financiële ruimte voor netbeheerders om partijen te compenseren voor afnameflexibiliteit en extra invoeding.

Bijlage 3: Overlegtafels /-platforms waar netcongestie wordt besproken

Regionale tafels, te weten:

1. Energieboards Noord-Holland en Flevoland
2. Regieteam FGU: Flevoland, Gelderland & Utrecht (i.s.m. TenneT, Liander en Ministerie KGG)
3. Taskforce Netcongestie Flevoland
4. Taskforce Energie-Infrastructuur Noord-Holland
5. Taskforce Congestie Amsterdam

En onze energieregio's zijn aangehaakt bij landelijke tafels over netcongestie, te weten:

1. Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN)
2. Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)
3. VNG, IPO
4. G4, G40

Bijlage 4: Overzicht van recente lobby-acties richting Rijk m.b.t. netcongestie

Moet nog nader worden aangevuld.

- In een gezamenlijk [Position paper](#) hebben IPO en VNG eind 2025 benadrukt dat decentrale overheden onmisbaar zijn bij de aanpak van netcongestie. “Decentrale overheden kunnen netbeheerders helpen door netbewust te bouwen, de toepassing van stuurbare apparaten te bevorderen en energyhubs te stimuleren en tot norm te verheffen. Dat kan ook door prijsprikkels voor netbewuster stroomgebruik bij consumenten te introduceren. De uitvoeringskracht van decentrale overheden is bepalend voor het vertalen van ruimtelijke opgaven naar de leefomgeving, het realiseren van draagvlak en het benutten van lokale oplossingen die bijdragen aan landelijke doelen.” Om hun rol goed te kunnen invullen vragen IPO en VNG het Rijk om langjarige afspraken over extra uitvoeringsmiddelen en om duidelijke kaders (over instrumentarium en bevoegdheden) waarin decentrale overheden hun rol in de uitvoering kunnen pakken.
- Experimenteer Ruimte FGU, (Motie Hoog) --> ruimte creëren voor lokaal aansluiten op Gesloten systemen (GS) en ruimte maken voor regelbare opwek en waar mogelijk verkorten procedures ACM.
- Lobby lijn FGU, ontbtijtsessie --> ruimte voor regelbare opwek locaties en onorthodoxe maatregelen.

Bijlage 5: Versnellingspakket KGG en TenneT (april 2025)

1. Sneller duidelijkheid over bevoegd gezag

Besluitvorming over welke overheid verantwoordelijk is als bevoegd gezag duurt nu tot 18 maanden. In de nieuwe aanpak wordt sneller vastgesteld welk bestuursniveau (vaker provincie of Rijk) het bevoegd gezag wordt.

2. Aanpassing van wet- en regelgeving

Om juridische knelpunten weg te nemen, wordt wetgeving in meerdere fasen aangepast. In de eerste fase wordt eerder gestart met werkzaamheden via een gedoogplicht, worden beroepsprocedures versneld en worden vereenvoudigde procedures voor grote projecten ingevoerd. Daarna komen er uitzonderingen op vergunningsplichten en worden eisen voor onderzoek versoepeld. Tijdelijke infrastructuur en uitbreidingen van bestaande stations worden sneller vergund. Beleidsmatig komt er meer ondersteuning voor decentrale overheden en snellere locatiekeuzes.

3. Gebiedsinvesteringen voor leefomgeving en natuur

Om de lokale impact van grootschalige netprojecten te verzachten, komt vanuit de rijksoverheid 197 miljoen euro beschikbaar voor gebiedsinvesteringen in de leefomgeving en natuur.

4. Optimalisatie interne werkwijze TenneT

TenneT past zijn interne processen aan om projecten sneller te starten en uit te voeren. Onderzoeken worden parallel uitgevoerd, standaardontwerpen worden toegepast en er komt meer durf in besluitvorming zonder concessies aan veiligheid. Dit levert aanzienlijke tijdswinst op – tot 16 maanden – en versnelt aanbesteding en realisatie.